

L'Informe Worldwatch sobre l'estat del món 2006

Amenaces i alternatives en la gestió

▼ ▼ ▼ ▼ ▼ ▼ ▼ ▼ ▼ ▼

Segons l'informe *Sobre l'estat del món del 2006* del grup d'investigació del Worldwatch Institute, l'aigua dolça procedent dels rius, llacs i aqüífers constitueix tan sols una centèsima part de l'aigua sobre la Terra, i no obstant, representa un valor insubstituïble per a la supervivència de la vida humana. Avui en dia, el cicle hidrològic que renova aquesta aigua està essent alterat perillosament per la mateixa actuació humana. Els ecosistemes estan essent transformats en la mateixa proporció en què les poblacions i les economies van augmentant les seves exigències. Per això, és urgent i ineludible trobar nous plantejaments per aquestes exigències.

Gràcies a les preses, als embassaments, als canals i als milions de pous excavats, el consum d'aigua s'ha triplicat des de 1950 per cobrir les necessitats creixents de les ciutats, les indústries i les explotacions agrícoles. Però el cost d'aquesta prosperitat es paga amb el deteriorament dels ecosistemes més diversos: desaparició d'espècies, reducció de poblacions de peixos, disminució dels nivells freàtics, alteració dels corrents fluvials, retrocés dels llacs, disminució de les zones humides, descens de la qualitat de l'aigua i zones mortes arran de la contaminació. Així per

exemple, les preses construïdes per barrar el pas, emmagatzemar i deixar anar el cabal dels rius, pensades per satisfer objectius humans, han alterat els ritmes naturals posant en perill la salut ecològica dels rius i de les poblacions que en depenen. A més a més, l'excés de nutrients que transporten els rius, com a conseqüència de l'evocament de les aigües residuals de les zones urbanes, els fertilitzants de les zones d'agricultura intensiva, els residus de les granges amb alta concentració de bestiar i la sedimentació dels contaminants atmosfèrics industrials i de l'automoció, desencadena un procés d'eutrofització (augment del creixement de les algues i disminució de l'oxigen respirable) que malmet la vida dels estuaris i les badies de les zones costaneres. Però un dels perills més greus que s'aturen pel futur pròxim és el canvi climàtic. L'acumulació de diòxid de carboni i altres gasos d'efecte hivernacle modificaran el cicle hidrològic de manera radical. Després d'un període determinat d'increment del cabal dels rius degut a l'acceleració de la fosa glacial, es preveu la desaparició dels rius generats per aquestes glaceres. Les conseqüències d'aquest fenomen poden ser terribles per la continuïtat de la vida humana tal com avui l'entenen.

Altres models

Afortunadament, existeixen exemples d'altres models de gestió capaços de proporcionar aigua de boca,

seguretat alimentària i alhora controlar les inundacions aprofitant els serveis dels propis ecosistemes en comptes de destruir-los. L'Empresa de Acueducto y Alcantarillado de Bogotá (EAAB), porta a terme un programa de conservació del sistema

“

L'esperança de satisfer les necessitats alimentàries sense perjudicar greument els ecosistemes d'aigua dolça exigeix duplicar la productivitat de l'aigua per l'agricultura. Per aconseguir-ho caldria, en primer lloc, emmagatzemar, lliurar i aplicar l'aigua de rec amb més eficiència

”

d'aiguamolls de muntanya per garantir la seguretat en el camp de l'aigua sobre la base de la ferma protecció de les seves conques, l'accés equitatiu i el consum eficient. L'experiència de Quito a l'Equador, de Sud-àfrica o d'algunes ciutats dels EUA també posen manifest que les conques que gaudeixen de salut són les principals fa-

briques d'aigua de la natura, raó per la qual val la pena protegir-les. La protecció comença amb la reducció del malbaratament, i aquesta reducció es tradueix directament en l'alleugeriment de la pressió sobre els recursos tecnològics i naturals. L'experiència dels nous programes de conservació demostren que és possible proporcionar aigua de boca segura i a l'abast a través d'uns millors serveis de protecció de l'ecosistema.

La seguretat alimentària

Un dels àmbits en què la relació entre el creixement de la demanda i el manteniment dels ecosistemes planteja més desafiaments és el de la seguretat alimentària. L'esperança de satisfer les necessitats alimentàries sense perjudicar greument els ecosistemes d'aigua dolça exigeix duplicar la productivitat de l'aigua per l'agricultura. Per aconseguir-ho caldria, en primer lloc, emmagatzemar, lliurar i aplicar l'aigua de rec amb més eficiència. Això significa minimitzar les pèrdues per evaporació, controlar les filtracions dels canals i dosificar l'aigua dels recs segons les necessitats reals. En segon lloc, per augmentar la productivitat de l'aigua es podria afavorir els conreus que depenguin de l'aigua de la pluja. Finalment, la reducció del volum de carn a les dietes contribuiria decisivament en la reducció de l'aigua utilitzada per produir el volum de nutrients necessaris per una bona alimentació.

Les tempestes, les inundacions, els terratrèmols i els sismes submarins són esdeveniments naturals, però el grau en què generen resultats catastròfics sovint està influït per l'actuació humana. L'huracà Katrina als EUA, les tempestes tropicals d'Haití o el tsunami de les costes asiàtiques són exemples devastadors del perill que implica la destrucció dels ecosistemes. La tala d'arbres, la cobertura dels aiguamolls, les obres d'enginyeria als rius i la destrucció dels manglars han minvat considerablement la força de protecció natural que proporcionen normalment uns ecosistemes plens de salut.

Mentrestant, les polítiques hidrològiques continuen promovent pràctiques ineficients, improductives i ecològicament superficials. Per revisar aquests plantejaments és necessari valorar la feina dels sistemes naturals a l'hora d'optar per alternatives i sospesar-ne les compensacions. La responsabilitat dels governs rau precisament a protegir els drets de l'aigua com un bé comú. Aquests drets proporcionen uns beneficis a la societat que els mercats convencionals no valoren, i per tant, no protegeixen. Per millorar la gestió de l'aigua els governs han de prioritzar l'establiment d'uns límits sobre el grau de perjudici de l'actuació humana en conques, sistemes fluvials i aigües subterrànies. Només així, el model de desenvolupament podrà fer-se sostenible.